

Princip, hvorvidt de Geistlige bør være undergivne Værnepligt eller ikke. Som det ogsaa er blevet sagt, er Regjeringen kommen bort fra dette Standpunkt, og det er erkendt, at som Loven er affattet, fritager Stillingen som Geistlig ikke en Mand for at opfylde sin Værnepligt, men dette udelukker selvfølgelig ikke, hvad jeg ogsaa senere skal komme til, at man af praktiske Hensyn indskrænker denne Værnepligt. Jeg skal iøvrigt nærmest holde mig til de Bemærkninger, som den ærede første Taler idag (S. A. Hansen) gjorde til det af mig under forrige Behandling Anførte. Jeg tillod mig dengang at fremhæve, at Regjeringsforslaget, som det nu foreligger, ikke kunde siges at stride mod Grundlovens Princip, hvilket noksom fremgik af, at der, efterat Grundloven er vedtagen, ogsaa er vedtaget Værnepligtslove, der gaae langt videre med Hensyn til den omhandlede Fritagelse. Det ærede Medlem indvendte herimod, at det ikke var den eneste Undtagelse fra den almindelige Værnepligt, der fandtes under den tidligere Tilstand, idet der dengang ogsaa var Stillingstilladelse, men jeg kan dog ikke troe, at der nogensinde kan være Tale om, at Stillingsvæsenet kan siges paa nogen Maade at stride imod Grundloven, naar den siger, at enhver vaabenfør Mand er pligtig til at forsvare Fædrelandet overeensstemmende med de Regler, som Loven foreskriver. Denne Forpligtelse er jo ikke udelukket derved, at man, naar Forhold og Omstændigheder ikke tillade at paakalde alle vaabenføre Mænds Hjælp, tillader dem indbyrdes at bytte; man anerkjender jo netop derved Bytterens Forpligtelse, d i han privat maa søge at faae en Anden til at overtage hans Forretninger. Der er ogsaa stadig appelleret fra den nylig vedtagne Hærlov til, at det nu ikke skulde lade sig gjøre at give den Geistlige en særlig Stilling med Hensyn til Værnepligten, men det er en Selvfølge, hvad jeg ogsaa trøer idag er fremhævet, at Hærloven ikke giver eller har kunnet tilsigte at give Bestemmelser om Værnepligten; den giver kun Bestemmelser om, hvorledes de, der efter den øvrige Lovgivning, ere værnepligtige, skulle opfylde denne deres Pligt. Den Bestemmelse i Hærloven, hvorpaa der formeentlig tænkes, nemlig Stillingsvæsenets

Dphævelse, kan, som jeg har tilladt mig at sige, efter min Opfattelse ikke betragtes som en egentlig yderligere Gjemmemførelse af den almindelige Værnepligt, men det er selvfølgelig en stor og væsentlig og, som jeg trøer, en heldig Forandring i den Maade, hvorpaa Værnepligten opfyldes, og hvorpaa de Kræfter, som derved stilles til Landets Raadighed, benyttes til dets Forsvar. Jeg tillod mig forrige Gang at anføre, at det efter Regjeringens Anskuelse — jeg sagde udtrykkelig „Regjeringens“ — var en Mening, der fandtes hos en stor Deel af Folket — og det glæder mig ogsaa at have hørt det udtale ved denne Behandling her i Salen — at det saare let kunde staae den Geistliges Anseelse og gjøre Afbræk i den Autoritet, en Sjælesørger bør have hos sin Menighed, naar han blev indkaldt som menig Soldat og underkastet den Befaling, som efter Sagens Natur maa have over uøvede Folk, hvem der skal bibringes visse legemlige Færdigheder, det kan meget let bringe en Geistlig i Stilling, der mildest talt ere komiske. Det kan ikke være gavnligt for hans Anseelse som Sjælesørger at blive seet af sin Menighed i saadanne Situationer. Jeg tillod mig dernæst at anføre, at jeg ikke behøvede at sige, at denne Anskuelse findes hos Størstedelen af de Geistlige, og denne Udtalelse har overrasket det ærede Medlem. Han meente, at det var en Selvfølge, at jeg ikke behøvede at sige, at de, der hidtil havde været fritagne for Værnepligten, fremdeles ønskede at være frie for den, men jeg trøer dog ikke, at det er en saa ligefrem Selvfølge. Jeg har seet udtalt under tidligere Forhandlinger her i Salen, og det under meget Bifald, at det ligesaa godt kunde betragtes som et Tab, som en Sorg for de Geistlige, naar de ikke vare undergivne Værnepligten, at det maatte gjøre dem ondt ikke at blive kaldte til Fædrelandets Forsvar ligesaa vel som andre Statsborgere. Det forekommer mig, at denne Opfattelse ogsaa godt kan gjøres gjældende. Naar der tales om Geistligheden, tænker man desuden ikke derved udelukkende paa de enkelte Geistlige, som der kan blive Spørgsmaal om at inddrage under Værnepligten, men paa Geistligheden i det Hele. At Geistlighe-